

Behörighet - Lettland

Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [lv](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.
Översättningen till [en](#) är dock redan färdig.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 1 Ska jag väcka talan vid en allmän domstol eller vid en specialdomstol (t.ex. en arbetsdomstol)?
- 2 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av allmän domstol, hur kan jag veta vid vilken domstol talan ska väckas?
 - 2.1 Görs det skillnad mellan lägre och högre instanser bland de allmänna domstolarna (t.ex. distriktsdomstolar som lägre domstolar och regionala domstolar som högre domstolar), och på vilken nivå ska mitt mål i så fall prövas?
 - 2.2 Territoriell behörighet (är domstolen i stad A eller domstolen i stad B behörig i mitt fall)?
 - 2.2.1 Huvudregeln om territoriell behörighet
 - 2.2.2 Undantag från huvudregeln
 - 2.2.2.1 När kan jag välja mellan domstolen i den ort där svaranden bor och någon annan domstol?
 - 2.2.2.2 När måste jag välja en annan domstol än domstolen i den ort där svaranden bor?
 - 2.2.2.3 Kan parterna själva utse en domstol som annars skulle vara obehörig?
- 3 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av specialdomstol, hur kan jag veta vilken specialdomstol jag ska vända mig till?

1 Ska jag väcka talan vid en allmän domstol eller vid en specialdomstol (t.ex. en arbetsdomstol)?

Enligt den lettiska civilprocesslagen har alla fysiska och juridiska personer rätt att vända sig till domstol för att försvara sina medborgerliga rättigheter, om dessa rättigheter kränkts eller ifrågasatts, och till domstolsskydd av alla intressen som skyddas i lag. I princip hanterar domstolar alla tvister på det civilrättsliga området, i enlighet med ordinarie domstolsförfaranden. I vissa undantagsfall (som anges i lag) kan civilrättsliga tvister prövas enligt utomrättsliga förfaranden. I de fall som anges i lag kan domstolen också pröva yrkanden framställda av fysiska och juridiska personer som inte är civilrättsliga tvister. Frågan om var en tvist ska avgöras beslutas emellertid alltid av domstol eller en domare. Om en domstol eller en domare kommer fram till att en domstol inte är behörig att pröva en tvist ska beslutet om detta innehålla anvisningar om vilket organ som ansvarar för att pröva tvisten i fråga.

Lettland saknar specialdomstolar som prövar särskilda typer av tvistemål. I vissa situationer går det dock att göra undantag från de vanliga behörighetsreglerna. I så fall anges på vilken domstolsnivå målet ska prövas i första instans.

2 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av allmän domstol, hur kan jag veta vid vilken domstol talan ska väckas?

Tvistemål prövas i sak av en lokal domstol i första instans. Vissa i lag angivna typer av mål måste dock prövas av en regiondomstol.

2.1 Görs det skillnad mellan lägre och högre instanser bland de allmänna domstolarna (t.ex. distriktsdomstolar som lägre domstolar och regionala domstolar som högre domstolar), och på vilken nivå ska mitt mål i så fall prövas?

Tvistemål kan inte bli föremål för prövning i högre instans förrän de har prövats i lägre instans. Tvistemål prövas i första instans av behörig distrikts- eller stadsdomstol (*rajona (pilsētas) tiesa*) eller regiondomstol (*apgabaltiesa*). Mål i civilrättsliga förfaranden prövas av den domstol som har behörighet för typen av mål och föremålet för talan på den plats där tvisten äger rum.

Mål som ska avgöras av domstol prövas i regel i en distrikts- eller stadsdomstol, med undantag av vissa i lag angivna fall som ska prövas av regiondomstolarna. Följande typer av mål prövas i första instans av regiondomstolarna:

- Tvister om egendomsrätt som rör fast egendom, med undantag av delning av egendom mellan makar.
- Mål om skydd av patenträttigheter, varumärken och geografiska ursprungsbenämningar.
- Mål om kreditinstituts insolvens och likvidation.

Om flera yrkanden framställs inom ramen för ett och samma mål, varav vissa omfattas av distrikts- eller stadsdomstolens behörighet och andra ska prövas av regiondomstolen, eller om ett genkärsmål som omfattas av en regiondomstols behörighet har ingetts till en distrikts- eller stadsdomstol, ska målet prövas av regiondomstolen.

I tvistemål som rör statshemligheter fungerar regiondomstolen i Riga (*Rīgas apgabaltiesa*) som domstol i första instans.

2.2 Territoriell behörighet (är domstolen i stad A eller domstolen i stad B behörig i mitt fall)?

Tvistemål som ska prövas i första instans tilldelas domstolar på olika nivåer utifrån föremålet för talan: mål indelas utifrån yrkandets innehåll. Domstolar på samma nivå har dock alltid sin egen territoriella behörighet.

2.2.1 Huvudregeln om territoriell behörighet

Enligt allmänna förfaranden angående territoriell behörighet ska ett yrkande mot en fysisk person anhängiggöras vid den domstol där personen är bosatt (artikel 26 i civilprocesslagen). Talan mot en juridisk person väcks vid den domstol där den juridiska personen har sitt säte. Frågan om vilken domstol i första instans som är behörig avgörs således av föremålet för talan och bestämmelserna om territoriell behörighet.

2.2.2 Undantag från huvudregeln

I civilprocesslagen anges även undantag till bestämmelserna om territoriell behörighet i tvistemål. Enligt dessa undantag kan en kärkeande välja att väcka talan enligt de allmänna bestämmelserna om territoriell behörighet, det vill säga vända sig till domstolen på den plats där svaranden är bosatt eller har sitt säte, eller till en annan domstol på samma nivå i första instans som i lagen anges som alternativ domstol.

2.2.2.1 När kan jag välja mellan domstolen i den ort där svaranden bor och någon annan domstol?

En talan mot en svarande som saknar angiven hemvist ska väckas vid en domstol på svarandens faktiska vistelseort.

Om svarandens faktiska vistelseort är okänd eller om sökanden saknar hemvist i Lettland ska talan väckas vid behörig domstol på den plats där eventuell fast egendom som tillhör svaranden är belägen eller där svaranden senast hade sin hemvist.

I vissa fall som anges i lag har en kärkeande viss rätt att välja att väcka talan antingen vid en domstol på den plats där svaranden har sin hemvist eller sitt säte eller vid en annan domstol.

2.2.2.2 När måste jag välja en annan domstol än domstolen i den ort där svaranden bor?

Bestämmelser om kärkeandens möjligheter att välja behörig domstol finns i artikel 28 i civilprocesslagen, som innehåller en detaljerad förteckning över måltyper och alternativa domstolar där talan kan väckas:

- En talan som grundar sig på en juridisk persons dotterbolags eller representationskontors verksamhet kan även väckas vid en domstol där dotterbolaget har sitt säte eller en filial.
- En talan om indrivning av underhållsbidrag för barn eller föräldrar eller fastställande av faderskap kan även väckas vid en domstol där kärkeanden har sin hemvist.
- En talan om ersättning för personskada (artiklarna 2347–2353 i civilprocesslagen) som har lett till invaliditet, andra hälsoskador eller till den berörda personens död kan även väckas vid en domstol där kärkeanden har sin hemvist eller där skadan uppstod.
- En talan om ersättning för skada på en fysisk eller juridisk persons egendom kan även väckas vid domstol där skadan uppstod.
- En talan om återvinning av egendom, eller ersättning för värdet på sådan egendom, kan även väckas vid domstol där kärkeanden har sin hemvist.

- En talan med anknytning till sjöfart kan även väckas vid domstol där svarandens fartyg belagts med kvarstad.
- En talan mot flera svarande som har sin hemvist eller uppehåller sig på olika platser kan även väckas vid domstol där en av svarandena har sin hemvist eller sitt säte.
- En talan om äktenskapsskillnad eller ogiltigförklaring av äktenskap kan väckas vid domstol där käranden har sin hemvist om
 - minderåriga barn bor tillsammans med käranden,
 - en av parterna som ansöker om skilsmässa avtjänar en fängelsedom,
 - en av parterna som ansöker om skilsmässa saknar känd hemvist eller har hemvist utomlands.
- En talan som härrör från ett anställningsförhållande kan även väckas vid domstol där käranden har sin angivna hemvist eller arbetsplats.

Om kärandens hemvist är okänd, enligt de fall som beskrivs ovan, kan en talan väckas vid en domstol på kärandens faktiska vistelseort.

Det finns även exklusiv behörighet i tvistemål. I så fall åsidosätts inte bara bestämmelserna om allmän territoriell behörighet, utan även alla övriga former av territoriell behörighet. Behörigheten avgörs av föremålet för talan i följande fall.

Talan som grundar sig på äganderätt och annan egendomsrätt till fast egendom eller tillbehör, talan med avseende på sådana rättigheters registrering i eller strykning ur fastighetsregistret, samt talan om borttagande av sådana rättigheter ur den relevanta handlingen måste väckas vid domstol där den fasta egendomen finns.

Talan som avser en avlidne persons kvarlåtenskap ska, om det saknas kända arvingar som har bekräftats eller som har accepterat arvet, prövas av domstol där den avlidne hade sin hemvist eller var bosatt, men om den avlidnes hemvist eller vistelseort inte är i Lettland eller är okänd, ska talan väckas vid domstol där kvarlåtenskapen eller en del av kvarlåtenskapen finns.

Exklusiv behörighet kan även föreskrivas i annan lagstiftning.

De bestämmelser som tas upp nedan gäller även mål som omfattas av särskilda rättsliga förfaranden:

En ansökan om godkännande av adoption ska ges in till domstol där adoptanten har sin hemvist eller om detta inte är möjligt har sin vistelseort, medan en ansökan om ogiltigförklaring av en adoption ska ges in till domstol där sökanden har sin hemvist eller om detta inte är möjligt där sökanden vistas.

En ansökan från en utländsk medborgare eller en person som vistas i utlandet om godkännande av adoption ska inges till domstol där den adopterade har sin hemvist. Om den adopterade är föremål för barnomsorg utanför hemmet ska ansökan dock inges till domstolen på den plats där barnomsorgen utanför hemmet ges (artikel 259.2 i civilprocesslagen).

En ansökan om att få en person omyndigförklarad på grund av psykisk eller annan sjukdom ska inges till domstol där personen har angett sin hemvist eller om detta inte är möjligt personens vistelseort. Om personen är omhändertagen för vård ska ansökan inges till domstol där vårdinstitutionen är belägen (artikel 264 i civilprocesslagen).

- En ansökan om omyndigförklaring och utnämning av en förvaltare för en person vars utsvävande och slösaktiga livsstil eller missbruk av alkohol eller andra droger ska inges till domstol där den berörda personen har sin angivna hemvist eller om detta inte är möjligt personens vistelseort (artikel 271 i civilprocesslagen).
- Ärenden som gäller förmyndarskap av egendom som tillhör en frånvarande eller saknad person ska prövas av domstol där personen senast hade sin hemvist (artikel 278 i lagen).
- En ansökan om dödförklaring av en saknad person ska ges in till domstol där denna person senast hade sin hemvist (artikel 282 i lagen).
- En ansökan om att en domstol ska fastställa juridiskt relevanta fakta ska skickas in till den domstol där sökanden har sin hemvist, eller om detta inte är möjligt sökandens vistelseort (artikel 290 i lagen).
- En ansökan om upphävande av rättigheter till fast egendom ska inges till domstol där egendomen är belägen. Om ansökan gäller upphävande av andra rättigheter ska den inges till domstol där sökanden har angett sin hemvist, eller om detta inte är möjligt sökandens vistelseort, eller en juridisk persons säte, om inte annat anges i lag (artikel 294.2 i lagen).
- En ansökan om annullering av förkomna, stulna eller förstörda handlingar och förnyande av rättigheter som är knutna till sådana handlingar ska inges till domstol där betalningsorten anges i handlingen eller, om betalningsorten är okänd, till domstol där gäldenären har sin hemvist, eller om detta inte är möjligt den juridiska personens säte. Om även gäldenärens vistelseort eller säte är okända måste ansökan inges till domstol där handlingen utfärdades (artikel 299 i lagen).

- En ansökan om återköp av fast egendom måste inges till domstol där den fasta egendomen finns (artikel 336 i lagen).
- En ansökan om åtgärder för att säkra en fordran ska avkunnas av domstolen där gäldenären har sitt säte (artikel 341.1 i lagen).

Ett mål som gäller en juridisk persons insolvens ska avkunnas av domstol där gäldenären har sitt säte. Behörigheten att inleda ett insolvensförfarande enligt artikel 3.1 i rådets förordning nr [EUT 1346/2000](#) ligger hos den domstol där gäldenären har sina huvudsakliga intressen. Om ett insolvensförfarande inleds enligt artikel 3.2 i denna förordning ska målet dock avkunnas av den domstol där gäldenären är verksam enligt artikel 2 h i förordningen (artikel 363.1 i civilprocesslagen).

Ett mål om en fysisk persons insolvens ska avkunnas av domstol där gäldenären har sin hemvist, eller om detta inte är möjligt gäldenärens vistelseort. Behörigheten att inleda ett insolvensförfarande enligt artikel 3.1 i rådets förordning nr [EUT 1346/2000](#) ligger hos den domstol där gäldenären har sina huvudsakliga intressen. Om ett insolvensförfarande inleds enligt artikel 3.2 i denna förordning ska målet dock avkunnas av domstol där gäldenären är verksam enligt artikel 2 h i förordningen (artikel 363.22 i lagen).

Ärenden som gäller kreditinstituts insolvens eller likvidation ska avkunnas av den domstol där kreditinstitutet har sitt säte (artikel 364 i lagen).

- En arbetsgivare kan inge en ansökan om olagligförklaring av en strejk eller ett strejkvarsel på de grunder och enligt de förfaranden som anges i lagen om strejker. En ansökan om olagligförklaring av en strejk eller ett strejkvarsel ska inges till domstol där strejken är planerad att äga rum (artikel 390 i civilprocesslagen).
- Arbetstagarrepresentanter kan inge en ansökan om olagligförklaring av en lockout eller ett lockoutvarsel på de grunder och enligt de förfaranden som anges i lagen om arbetstvister. En ansökan om olagligförklaring av en lockout eller ett lockoutvarsel ska inges till domstol där lockouten är planerad att äga rum (artikel 394.1 i civilprocesslagen).

Mål som gäller indrivning av obestridda fordringar (*saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana*):

- Ansökningar om frivillig försäljning av fast egendom på auktion via domstol ska inges till distrikts- eller stadsdomstolen där den fasta egendomen är belägen (artikel 395 i civilprocesslagen).
- Ansökningar om indrivning av obestridda fordringar eller återlämnande av lös egendom eller verkställighet av obestridda avtalsförpliktelser till vilka det ställts säkerhet i form av pantsättning ska inges till fastighetsregisterenheten vid distrikts eller stadsdomstolen där gäldenären är bosatt, eller om detta inte är möjligt, där gäldenären har sin vistelseort (artikel 403.1 i lagen).
- Ansökningar om obestridd indrivning som grundar sig på dokument om säkerhet i fast egendom eller obestridd indrivning av en skyldighet att utrymma eller återlämna leasad eller hyrd fast egendom ska inges till fastighetsregisterenheten vid distrikts eller stadsdomstolen där den fasta egendomen är belägen. Om ett krav grundar sig på säkerhet i flera fasta egendomar, och fastighetsregisterenheterna vid flera olika distrikts- eller stadsdomstolar är behöriga att pröva ansökningarna, ska ansökan prövas av fastighetsregisterenheten vid distrikts- eller stadsdomstolen där en av de fasta egendomarna är belägen, enligt kändan (artikel 403.2 i lagen).
- Ansökningar om indrivning av obestridda fordringar som grundar sig på säkerhet i fartyg måste inges till fastighetsregisterenheten vid distrikts- eller stadsdomstolen på den plats där säkerheten är registrerad (artikel 403.3 i lagen).

Mål som avser indrivning av fordringar genom domstolsföreläggande (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*):

En ansökan om indrivning av fordringar genom domstolsföreläggande måste inges till fastighetsregisterenheten vid distrikts- eller stadsdomstolen på den plats där gäldenären angett sin hemvist eller om detta inte är möjligt sin vistelseort eller sitt säte (artikel 406.2 i civilprocesslagen).

2.2.2.3 Kan parterna själva utse en domstol som annars skulle vara obehörig?

Ja, det finns en sådan möjlighet: Enligt lettisk lag kan parterna själva välja den domstol med territoriell behörighet för målet mellan dem. När parterna slutför ett avtal kan de specificera vilken domstol i första instans där eventuella framtida tvister om ett avtal eller uppfyllande av villkoren i det avtalet ska prövas. De kan inte ändra behörigheten gällande föremålet för tvisten, dvs. de kan inte bestämma på vilken nivå i domstolen i första instans saken ska prövas (artikel 25 i civilprocesslagen). Parterna kan inte heller ändra eventuell exklusiv behörighet (artikel 29 i lagen). Behörighet genom avtal omfattas av två begränsningar:

- Valet av behörighet kan endast användas vid avtalstvister.
- Avtalet om att avgöra den territoriella behörigheten måste ingås när avtalet ingås, och den särskilda domstol i första instans som ska pröva en eventuell tvist måste anges. När de ingår avtalet, är det inte möjligt för parterna att förutse omfattningen av ett eventuellt krav, och avtalet måste därför ge utrymme för att välja en alternativ domstol i första instans. Avtalet ska ange

både en specifik distrikts- eller stadsdomstol och en särskild regionaldomstol som parterna kan vända sig till vid varje tvist, beroende på kravets storlek.

3 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av specialdomstol, hur kan jag veta vilken specialdomstol jag ska vända mig till?

Enligt lettisk lag prövar de allmänna domstolarna både tvistemål och brottmål. Lettland har inga specialdomstolar (till exempel familjedomstolar) eller domare som specialiserar sig på att pröva vissa typer av mål, så som är fallet i många andra länder.

Som förklarats ovan bedöms sakfrågan i tvistemål i första instans och kan inte granskas i högre instans förrän saken prövats i lägre instans. Domstolen i första instans i tvistemål är den distrikts- eller stadsdomstol eller regionala domstol som är behörig att pröva målet. Generellt gäller att alla tvistemål prövas i domstol i enlighet med de allmänna bestämmelserna om domstols behörighet i tvistemål.

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

De EU-länder som ansvarar för det nationella innehållet på den här webbplatsen håller på att uppdatera delar av sitt innehåll mot bakgrund av Storbritanniens utträde ur EU. Det kan dock ta ett tag innan vi har uppdaterat alla sidor.

Senaste uppdatering: 07/02/2019